

**VUOSISATOJEN
KESTOSUOSIKIT -
JAAKKO FINNON
VIRSIKÄÄNNÖKSET**

Irmeli Helin

TUTKIMUSMATERIAALI

- Jaakko Finnon virsikirjan virret 1583
  - 34 edelleen virsikirjassa 1986
  - niistä 27 saksasta suoraan tai muun kielen, etupäässä ruotsin kautta käännettyä, kaikki 27 jäljellä myös nykysaksalaisissa virsikirjoissa
  - 34 suomalaista nykyvirttä
  - 34 saksalaista nykyvirttä
- vastaavista osastoista.

NUMEROTIETOA VANHASTA KORPUSMATERIAALISTA

Vanhat Finnon

suomennokset 1583

- 27
- säkeistöjä 152
- säkeitä 1068

Saksalaiset alkup. tekstit

eri lähteistä

- 27
- säkeistöjä 162
- säkeitä 1098

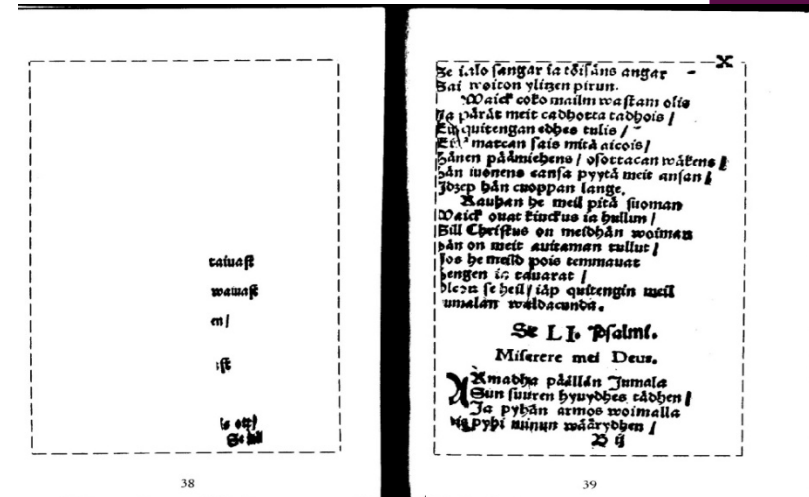
(esim. Baltasar Resi CXXII. Neue Deutsche Geistliche Gesenge CXXIII. (1544). Gedrückt zu Wittemberg durch Georg Rhau.

Eyn Enchiridion oder handbüchlein. eynem ytzlichen Christen fast ntzlich bey sich zuhaben zur stetter vbung und trachtung geystlicher gesenge und Psalmen, Rechtschaffen und kunstlich verteutsch. Gedruckt in der Permentergassen zum Ferbefaß 1524 un der Ergänzungsdruck Etliche Christliche Gesenge vnd psalmen, wilche vor bey dem Enchiridion nicht gewest synd (Erfurt) 1525. Faksimiledruck (1983) hg. von Konrad Ameln. Kassel/Basel/London.

Luthers geistliche Lieder und Kirchengesänge. (1985). Vollständige Neuedition in Ergänzung zu Band 35 der Weimarer Ausgabe, bearb. von Markus Jenny. Köln/Wien. (= Archiv zur Weimarer Ausgabe 4).

Vehe, Michael (1537). Ein New Gesangbüchlin Geistlicher Lieder. Faksimiledruck (1970) der ersten Ausgabe Leipzig. Hg. von Walther Lipphardt. (= Beiträge zur mittelrheinischen Musikgeschichte 11). Arbeitsgemeinschaft für mittelrheinische Musikgeschichte. Mainz.

Das Vollständige grosse Cellische Gesang-Buch (1696). Gedruckt durch Johann Stern im Jahr Christi 1696. Lüneburg.)

NUMEROTIETOA NYKYVERSIOISTA SEKÄ UUSISTA MATERIAALEISTA

- **Finnon virsien uudet käännökset 1986**
- 138 säkeistöä
- 1006 säettä
- **Samat virret uusissa saksalaisissa virsikirjoissa 1981-1990**
- 143 säkeistöä
- 1008 säettä
-
- **EKG = Evangelisches Kirchengesangbuch 1981**
- **EG = Evangelisches Gesangbuch 1994**
- **Uusimmat virret vastaavista osastoista**
- **Vk1986**
- 34 analysoitua virttä
- 150 säkeistöä
- 828 säettä
-
-
- **Evangelisches Gesangbuch EG 1994**
- 34 analysoitua virttä
- 161 säkeistöä
- 868 säettä

KORPUKSEN VANHAT SAKSALAISET VIRRET UUSISSA VIRSIKIRJOISSA

Suomalainen vk 1986

- ◉ I Kirkkovuosi 10
- ◉ II Jumalanpalvelus-elämä 8
- ◉ III Elämä Kristuksessa 7
- ◉ IV Elämä Jumalan maailmassa 2

Saksal. EKG 1981

- ◉ I Das Kirchenjahr 11
- ◉ II Der Gottesdienst 7
- ◉ III Psalmen/Bitt- und Lobgesänge für jede Zeit 9
- ◉ IV Lieder für besondere Zeiten und Anlässe 0

OMIA JULKAISUJA AIHEESTA

- ▶ Helin, Irmeli 2005: Täynnä iloa ja hämmästyä – norjalaisen kastevirren saksannoksen ja suomennoksen vertailua. Teoksessa: Rossi Paula (toim.) *Från översättning till etik. En festskrift till Irma Sorvali på hennes 60-årsdag den 15 oktober 2005*. Acta Universitatis Ouluensis, Humaniora, B 64, 2005. S. 53 – 64.
- ▶ Helin, Irmeli 2005: Kääntäjä ja yhteiskunta. Uudelleenääntämisen yhteiskunnallinen viitekehys. Teoksessa: Yli-Jokipii, Hilikka (toim.) *Kielen matkassa multimediaan. Näkökulmia kääntämisen tutkimiseen ja opiskelemiseen*. Käännöstieteen laitoksen julkaisuja 1. Helsingin yliopisto. Publications of the Department of Translation Studies 1. University of Helsinki. Helsinki: Yliopistopaino. S. 145 – 164.
- ▶ Helin, Irmeli 2008: Ein feste Burg ist unser – oder mein – Gott. Neuübersetzungen alter Kirchengesänge als Spiegel des Weltbildes. Teoksessa: *Neuphilologische Mitteilungen. Bulletin de la Société Néophilologique. Bulletin of the Modern Language Society*. 1 CIX 2008. Neuphilologischer Verein. Helsinki. S. 71 – 82.
- ▶ Helin, Irmeli 2009: Lob und Gesang im Dialekt. Dialekt in alten und neuen Kirchenliedern und ihren Übersetzungen. Teoksessa: Nadiani G.; Giorgio Marrano, M. (2009) *"THE TRANSLATION OF DIALECTS IN MULTIMEDIA"*. *INTRALINEA SPECIAL ISSUE*. Bologna: Dipartimento Sitlec. online: www.intralinea.it.
- ▶ Helin, Irmeli 2010: Vanhojen virsien käännösstrategioita ja uudelleenääntöksiä. Kääntäjä 8/2010. S. 8-9.
- ▶ Helin, Irmeli 2010: Dokumentierte Sprachpolitik und Sprachplanung für alte deutsche Kirchenlieder und ihre finnischen Neuübersetzungen. Teoksessa: Haßler, Gerda & Angelika Rüter (Hrsg.) *Beiträge zur Geschichte der Sprachwissenschaft*, 20.2 (2010). Nodus Publikationen, Münster. ISSN0939-2815. S. 239-248.
- ▶ Helin, Irmeli 2011: Translationsstrategien in alten finnischen Übersetzungen der deutschen Kirchenlieder. Teoksessa: Greule, Albrecht / Kucharska-Dreiß, Elzbieta (Hrsg.) *Theolinguistik: Bestandsaufnahme – Tendenzen - Impulse*. (= Theolinguistica 4). Insingen. Bauer & Raspe. S. 121 – 132.
- ▶ Helin, Irmeli 2012: Helin, Irmeli: Interferenz und Transferenz in alten finnischen Übersetzungen deutscher Kirchenlieder. Teoksessa: Keinistö, Kari; Wagner, Dagmar; Raitaniemi, Mia und Tuomo Fonsén (Hrsg.) Herausforderung Sprache und Kultur. Festschrift für Matti Luukkainen zum 75. Geburtstag. (= Memoires de la Société Néophilologique de Helsinki. LXXXV. S. 247-259.
- ▶ tulossa 2013: Interferenssi ja transferenssi vanhoissa virsikäännöksissä. MikaEL-artikkeli, KäTu.
- ▶ Helin, Irmeli: Vergleich der begrifflich-kulturellen Welt hinter einigen alten deutschen Kirchengesängen und ihren finnischen Übersetzungen. Teoksessa: Greule, Albrecht / Kucharska-Dreiß, Elzbieta (Hrsg.) *Theolinguistik*. (= Theolinguistica 6). Insingen. Bauer & Raspe. S. .

ITSEKKYYS JA INDIVIDUALISMI

Persoonamuoto	Finno 1583	Vanhat saksal.	Finno 1986	saksal. 1981	Uudet suom. 1986	Uudet saksal. 1990
S1	55	102	62	97	182	97
S2	152	204	166	187	126	210
S3	107	184	67	174	53	152
P1	253	229	249	226	111	310
IMPS/ P2	123	95	118	96	81	158
IMP S3	24	30	24	21	2	9
IMP P1	35	8	5	6	1	6

Lähde: Helin 2008

SANASTOSTA

lekseemi	vanha saks.	Finno 1583	EKG 1981	Finno 1986
Jumala	64	47	77	32
Kristus	30	39	26	31
neitsyt	9	5	7	5
synti/syntinen	29	41	24	30
armo/armah- taa	30	32	28	56
kiitos/kiittää	11	17	6	24
piru	10	21	10	-

LINGVISTISET ANALYYSIKEINOT

- Puhtaasti kielellistä analyysiä edeltää tekstiin tukeutuva *pragmaattinen* (kielenkäyttöä koskeva) *analyysi*:
- 1. Kuka virsitekstissä puhuu ja kenelle?
- 2. Mikä on tekstin tuottajan tarkoitus (lähettäjän intentio)?
- 3. Miten tekstin tuottaja asennoituu siihen, mitä hän tekstissä ilmaisee?

INTERFERENSSI JA TRANSFERENSSI

- ◉ Synkroninen ilmiö
- ◉ Tilapäiset lainat, ”lipsahdukset” yllättävät rakenteet (esim. svetisismi, anglismit)
- ◉ Destruktiivinen, deseptiivinen ilmiö, rikkoo kohdekielen normeja vastaan
- ◉ Tutkimus kohdistuu esim. faux amis - ilmiöön ja kaksikielisyyteen
- ◉ Diakroninen piirre
- ◉ Vakiintuneet lainasanat, käännöslainat ja rakenteelliset lainat
- ◉ Konstruktiiivinen, reseptiivinen ilmiö
- ◉ Transferenssilingvistiikka keskittyy kielten yhtäläisyyksien synnyn tutkimukseen.

Interferenssi

Transferenssi

SANA- JA LAUSERAKENTEET

- ◉ Sisä- ja loppuheitot, apokopee, esim. miss‘, tääll‘
- ◉ taivutus, sijapäätteet
- ◉ artikkelit, määräisyys
- ◉ prepositiorakenteet vs. sijamuodot
- ◉ relatiivilauseet ja -pronominit
- ◉ aikamuodot, esim. futuuri
- ◉ passiivin ilmaisukeinot
- ◉ monimutkainen lauserakenne
- ◉ sanajärjestys

LEKSIKAALINEN JA SEMANTTINEN ANALYYSI

- ◉ *Leksikaalis-semanttinen* analyysi keskittyy lähinnä yksittäisiin sanoihin:
- ◉ arkaismit eli vanhat ja vanhentuneet sanat ja muut kielen yksiköt,
- ◉ idiomaattiset valinnat (kiinteät sanaliitot),
- ◉ vakiintuneet sanonnat,
- ◉ metaforat
- ◉ tietenkin myös interferenssi ja transferenssi

SAKSALAISTEN LÄHTÖTEKSTIEN ANALYYSIN EDELLYTYKSIÄ

- 1. Vanhat saksalaiset virret olivat juurtuneita keskiaikaiseen saksaan, jolle tyypillistä olivat alueelliset varieteetit ja yhtenäisen kirjakielen puuttuminen. Tutkijan on siksi tunnettava nämä keskiaikaiset ja uuden ajan varhaisimmat varieteetit.
- 2. Monet vanhat virret oli jo moneen kertaan sopeutettu uusiin tilanteisiin, joten kielitieteilijän on tunnettava jopa 1000 vuoden kielellinen ja ideologinen kehityskulku.
- 3. Jos teksti on ollut olemassa ennen melodialla, tarvitaan nimenomaan kielellisiä kriteerejä virren liturgisen roolin päättelemiseen.

ESIMERKKI FINNON KÄÄNNÖKSESTÄ

Das Gloria in excelsis

1 3 1

mittelalterlich / Nikolaus Decius 1522

{ Al-lein Gott in der Höh sei Ehr und
da-rum daß nun und nimmermehr uns

F { AI-no-an Ju-ma-lan kor-keu-dhes/Kij-
Hä-nen ar-mons e-dhest ia rac-kau-dhens/Joll

Vk { Ai-no-an Her-ran Ju-ma-lan/y-
ar-mon-sa täh-den a-va-ran,/se

Dank für sei - ne Gna - de, } Ein Wohl-ge-
rüh-ren kann kein Scha - de. }

F { tos ia cun-ni-a ol- con.
ey cos-kan lop-pu tul-con.

Vk { lis-tys, kii-tos ol-koon
o-mak-sem-me tul-koon.

KÄÄNNÖSSTRATEGIOISTA

- ◉ **Transpositio** (sanaluokan vaihto merkityksen muuttumatta, tason vaihto, kategorian vaihto) 40
- ◉ **Modulaatio** (näkökulman vaihto, esim. antonymia, konkreettinen vs. abstraktinen, kokonaisuus vs. osa, osa vs. osa, konversio, syy vs. tulos, keino vs. tulos) 43
- ◉ **Täydellinen syntagmaattinen muutos** (ilmauksen vaihtaminen kokonaan toiseksi) 35
- ◉ **Adaptaatio** (kun tulokielessä ei ole lähtökieltä vastaavaa käsitettä tai ilmausta ei tunneta ollenkaan -> lisäys, poisto, korvaaminen, järjestyksen muutos = pragmaattinen adaptaatio; myös: ”sensuuri”) 45
- ◉ **Dynaaminen ekvivalenssi** (lähtökielen käsitteen tai ilmauksen vaihtaminen sellaiseen tulokieliseen yksikköön, että tekstin vaikutus vastaanottajaan on sama kuin lähtökielessä) 41

TRANSPOSITIO

Dich <u>Vater inn ewigkeit</u> Ehret die welt <u>weit und</u> <u>breit.</u> Wart und pfleg ihr <u>zu</u> <u>aller zeit</u>	Sinul <u>ijancaickinen</u> Isä <u>Caick</u> mailma cunniat lisä (F4) Hallitsze heit <u>tääl ollesans</u> (F4)	Sinua, Jumalaa, <u>kansasi</u> kumartaa (Vk320) pahasta meitä varjele (Vk320)
Sey uns <u>gnedig</u> O Herre Gott Sey uns <u>gnedig</u> inn aller not	Tee <u>laupius</u> cansam Jumala <u>Armollas</u> puolem cumardha. (F4)	Jumala, meitä <u>armahda</u> ja <u>armollasi</u> puolusta (Vk320)
Bescher uns auch <u>ein</u> <u>seligs end;</u> Nim <u>unser Seel</u> inn deine Hand	Ota <u>silloin sielu</u> huomias An <u>hänen</u> tulla sinun suoias. (F31)	Sinulle yksin <u>kuulumme</u> , jos <u>elämme tai kuolemme</u> (Vk208)

MODULAATIO

Mit <u>unser macht</u> ist nichts gethan, <i>wir</i> sind gar bald verloren	<i>Händä</i> wastan <i>omast woimast</i> <u>Eij toctin yxikän mennä</u> (F11)	On turha <u>oma voimamme</u> <i>vääryyden valtaa</i> vastaan (Vk170)
Und wenn <u>die welt vol</u> <u>Teuffel wehr</u> unnd wolt uns gar vorschlingen	Waick <u>coko mailm wastam</u> olis Ja pärät meit cadhotta tadhois (F11)	Jos <u>täyttyisikin maailma</u> <u>nyt valheen enkeleistä</u> (Vk170)
Wie sich ein <u>Mann</u> erbarmet ob seiner jungen Kindelein	Quin <u>Isä</u> lastans armacta Heidhän nuctens vnhotta pian (F15)	Kuin <u>äiti</u> pientä lastaan niin Herra hoivaa luotujaan (Vk323)
Das ynn uns die <i>synnen</i> <i>nicht verzagen</i> , wenn der feind wird <i>das</i> <i>leben verklagen</i> .	An meidhän sinun sanas <i>nijn</i> <i>täälä cuulla</i> Että me sen cauta <i>madhaisim</i> <i>ilon tulla</i> . (F42)	sanaasi meidän <i>kuulla</i> anna ja viimein meidät <i>iloos</i> <i>kanna</i> (Vk113)

ADAPTAATIO, ”LOKALISOINTI”

<p>ob wol ten glaich <u>Bapst</u> <u>Keyser und Reyck</u> Sie und <i>dein wort</i> vertreiben Ist doch <i>yhr macht</i> gegen dir nichts geacht Sie werdens wol lassen bleiben. Erhalt uns, HERR, bey deinem wort und stewr <u>des Bapsts und</u> <u>Türcken</u> mort, Die <i>ihesum</i> Christum, deinen Son, <i>wollten stürzen</i> von deinem thron.</p>	<p><i>Hänen sanans</i> kirckast coitta Ja meidhän ylizem paista <i>Wäärän opin</i> poies soitta Quin <u>monel</u> viel mackiast maista. (F80)</p> <p>Wariel Jumala sinun sanas <u>Nijdhen</u> woima mös lyö alas Quin Christuxen <i>rackan</i> poicas Istumest lyckäuät <i>loucas</i>. (F86)</p>	<p>Jos <i>Herran</i> <i>kirkas sana</i> saa valaista ihmismieltä, voi <i>yönkin tullen</i> vaeltaa, ei <u>tyhmä</u> eksy tieltä. (Vk188)</p> <p>Lyö maahan <u>sanas</u> <u>sortajat</u> ja niiden <i>juonet kavalat</i>. Suo aina voittaa sanasi ja lisää seurakuntaasi. (Vk190)</p>
---	--	--

DYNAAMINEN EKVIVALENSSI

thut er unns doch nicht,
das macht. *er ist gericht.*
Ein wörtlin kan yhn fellen.

Er kennt das arm
Geschlechte
und weiß, wir sind nur
Staub,
gleich wie das Gras zur
rechten,
ein Blum und fallend Laub;
der Wind nur drüber wehet,
so ist es nimmer da,
also der Mensch vergehet,
sein End, das ist ihm nah.

Hänen iuonens cansa
pyytä meit ansan
Idzep hän cuoppan lange.
(F11)
Hän tunde meidhän heicon
luonon
Ett me olem tehdyt tuhuast
Me olem werdhatut ruohon
Quin haia ia cukoistu
pucktast
Cosk tuuli sen pääl puhele
Cocta se lacastu
Nijn Ihminen äkist mös
putele
Ja perät poies lahastu.
(F15)

Nyt valheen vallat on
jo saaneet tuomion.
Ne yksi sana kaataa
(Vk170)
Hän muistaa tomun
hauraan,
on ihminenkin multaa
maan.
Me nousemme kuin ruoho,
se kukkaan puhkeaa
ja siemenensä kantaa
ja sitten raukeaa.
Vain yksi syksyaamu,
jo tuuli kylmä käy,
se kuivan heinän kaataa,
ei meitä enää täällä näy.
(Vk323)

TEKSTIFUNKTIOT FINNON KÄÄNNÖKSISSÄ

- ◉ Informatiivinen funktio
- ◉ Ekspressiivinen funktio
- ◉ Vaikutusfunktio
- ◉ Poeettinen funktio

INFORMATIIVINEN FUNKTIO

<p>Des Vaters stim man offenbar Daselbs am Jordan horte. <i>Er sprach:</i> „Das ist mein liebe Son, An dem ich hab gefallen. DEN wil ich Euch befolhen han, Das jr IN höret Alle Und folget seinem Leren.“</p>	<p><i>Isä huuti</i> taiuast selkiäst Ett se maan päällä caiact Täm on minun racas poican Joka minun mielen tietä Händä cuulcat eli aican Eij hän teit tadho wiettä Seuratcat hänen oppins. (F33: 3)</p>	<p>Sen joka päivä puhdistaa suo meidät synneistämme. Sen virtaan vanha ihminen upota himoinensa ja nosta uusi ihminen elämään Luojallensa. (Vk.214: 3)</p>
--	---	--

EKSPRESSIIVINEN FUNKTIO

Der *altböse feind*,
mit ernst er ytzt meint,
gros macht un *viel list*
sein *grausam rüstung* ist;
auf erd ist nich seins
gleichen.

Sie leren *eytel falsche list*,
was aygen *witz* erfindet.
Ir hertz *nit eines sinnes* ist
in *Gottes wort* gegründet.
Der welet diß, der ander
das;
sie trennen unns on alle
maß
unnd gleyssen schon von
ausssen.

Meidhän wiholisem
on *hirmulinen*
Neuos monis
ia *pahois iuonis*
Eij löytä hänen wertans.
(F11)

Mailmas nyt edhes pidhetän
Petos ia *Ihmisten iuttu*
Totus mös *iocaidzeld*
hyliätän
Pyhän kirian moni *suuttu*
Me näemme sijs edhesäm
Ett *couat aiat* on kädhesäm
Joist *Christus sanonut oli*.
(F81)

Se *vanha vainooja*,
kavala, *kauhea*,
on kiivas *kiukkuinen*
ja julma, *hirmuinen*.
Vain Herra hänet voittaa.
(Vk170)

Nyt *ihmisoppi erheineen*
hallitsee maailmassa,
ei ota sanaa ohjeekseen,
on *vääryys kasvamassa*.
Yö lieneekö jo edessä
ja *vaivan aika* käsissä,
tuo ennen *ennustettu*.
(Vk187)

VAIKUTUSFUNKTIO

<p>Furs <i>teuffels gewalt</i> forthan <i>behut</i> die Jesus Christ erloset: Durch grosse marteren vnd bitteren doth abwendt all vnser jammer und not darzu wir vns verlassen.</p> <p>Das wir hie mugen <i>schmecken</i> deyn sussickeyt ym hertzen und dursten stet nach dir.</p>	<p>Joca olet tyhmäin opettaia Meit iodhat caicken totudhen <i>Wariel</i> meit <i>perkelen</i> <i>petoxest</i> Aut ettei me luopuis Jesuxest Nyt ia ijancaickisen. Amen. (F39)</p> <p>An meidhän iälkes <i>himo</i> Wilpi meist poies kimmo Ja racasta totutta. (F54)</p>	<p>totuuteen meitä johdata, <i>oikea opettaja.</i> Suo meille <i>rauha</i> <i>sydämeen</i> ja liitä meidät Kristukseen nyt aina iäisesti. (Vk128)</p> <p>Suo <i>altis mieli</i> meille ja <i>Isän tahdon</i> teille tahtomme taivuta (Vk256)</p>
---	--	--

POEETTINEN FUNKTIO, VÄKINÄINEN

<p>Dich Vater inn <u>ewigkeit</u> Ehret die welt weit und <u>breit</u>.</p> <p>Auch Cherubim und <u>Seraphim</u> Singet imer mit hoher <u>stim</u>.</p> <p>Wer nicht gleubt dieser grossen <u>Gnad</u>, der bleibt in seinen <u>Sünden</u> und ist verdampt um ewigen <u>Tod</u> tief in der Hellen <u>grunde</u>.</p>	<p>Sinul ijancaickinen <u>Isä</u> Caick mailma cunniat <u>lisä</u> (F4)</p> <p>Sust Cherubin ia <u>Seraphin</u> Lackamat huutauat <u>ynnä</u> <u>näin</u> (F4)</p> <p>Joca näit ei tadho <u>vscö</u> Hän synnisäns aina <u>pysy</u> Pahus ja cuoleman <u>pusco</u> Hänen heluettin aija ja <u>sysi</u>. (F33)</p>	<p>Sinua, <u>Jumalaa</u>, kansasi <u>kumartaa</u>. (Vk320)</p> <p>Enkelit, taivaan <u>sankarit</u>, ja kerubit ja <u>serafit</u> (kiitosta Herran laulavat ja lakkaamatta huutavat,) (Vk320)</p> <p>(vk214) Ei enää vastaavaa säkeistöä, vain 3 jäljellä.</p>
--	---	---

POEETTINEN FUNKTIO, LUONTEVA

Christus wil die koste seyn
und speysen die seel alleyn;
der glaub wil keyns andern
leben.

Nun freut euch, lieben
Christen g'mein
und laßt uns fröhlich springen,
daß wir getrost und all in ein
mit Lust und Liebe singen.

Aleyn Gott in der höhe sei ehr
und danck für seine gnade
Darumb das nun vn
nimmermehr
vns rüren kan eyn schade

Christus meitä rauitcon
Ja sielul tarpens taritcon
Eip vsco muita kärsi (F60)

Nyt caicki Christityt ilotcat
Wahual vscol ia mielel
Ja aina Jumalast weisatcat
Sekä sydhämel että kielel
(F77)

Ainoan Jumalan korkeudhes
Kijtos ia cunnia olcon.
Hänen armons edhest ia
rackaudhens
Joll ey coskan loppu tulcon.
(F39)

Anna meille itsesi
aina sielun ruoaksi,
niin elämme. Halleluja,
halleluja (Vk96)

Oi iloitkaa, te kristityt,
veisatkaa hartain mielin
kiitosta Jumalalle nyt
niin sydämin kuin kielin
(Vk261)

Ainoan Herran Jumalan
ylistys, kiitos olkoon
armonsa tähden avaran,
se omaksemme tulkoon.
(Vk128)

KIRJALLISUUTTA

- ◉ EG = Evangelisches Gesangbuch (1994). Ausgabe für die Evangelisch-Lutherischen Kirchen in Niedersachsen und für die Bremische Evangelische Kirche. Hannover/Göttingen.
- ◉ EKG = Evangelisches Kirchengesangbuch (1981). Ausgabe für die Evangelisch-Lutherischen Kirchen Niedersachsens. Hannover/Göttingen.
- ◉ Greule, Albrecht 1999. So sie's nicht verstehen, so sollten sie's nicht singen? Über den Beitrag der Sprachwissenschaft zur Kirchenliedforschung. In Kurzke Hermann/Hermann Uhlein (Hg.) S. 47 - 64.
- ◉ Häkkinen, Kaisa 2012. Virren kieli. Teoksessa: Rusama, Jaakko (toim.) *Virsi suomalaisessa kulttuurissa*. Hymnologian ja liturgiikan seuran vuosikirja Hymnos 2011. Helsinki. S. 7 - 25.
- ◉ Kurzke Hermann /Hermann Uhlein (Hg.) 1999. *Kirchenlied interdisziplinär*. Hymnologische Beiträge aus Germanistik, Theologie und Musikwissenschaft. Peter Lang Verlag. Frankfurt am Main usw. ISBN 3-631-34396-5.
- ◉ Lempiäinen Pentti (Hrsg.) (1988): Jaakko Finnon Virsikirja. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 463. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.
- ◉ Nida, Eugene (1989): Science of translation. Teoksessa: Andrew Chesterman (toim.) *Readings in Translation Theory*. Oy Finn Lectura Ab. Helsinki. S. 80-98.
- ◉ Reiß, Katharina (1989): Text Types, Translation Types and Translation Assessment. Teoksessa: Andrew Chesterman (toim.) *Readings in Translation Theory*. Oy Finn Lectura Ab. Helsinki. S. 97-100.
- ◉ Reiß, Katharina / Vermeer, Hans (1991): *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Niemeyer. Tübingen.
- ◉ Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon Virsikirja. (1986). Porvoo/Helsinki/Juva. (Vk).
- ◉ Vehmas-Lehto, Inkeri (1999): *Kopiointia vai kommunikointia. Johdatus käännösteoriaan*. Oy Finn Lectura Ab. Helsinki.
- ◉ Venuti, Lawrence (1995): *The Translator's invisibility : A history of translation*. Translation Studies. Routledge, London.
- ◉ Vinay, J.P. / Darbelnet, J. (1989): *Translation Procedures*. Teoksessa: Andrew Chesterman (toim.) *Readings in Translation Theory*. Oy Finn Lectura Ab. Helsinki. S. 61-69.

KIITOS
MIELENKIINNOSTA!